

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
Кафедра української літератури**



**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Проректор з науково-педагогічної  
та навчальної роботи

О. І. Гура

20/8

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня кваліфікація	Бакалавр середньої освіти. Середня освіта (Українська мова і література) Середня освіта (додаткова предметна спеціальність за вибором студента)
Професійна кваліфікація (за наявності)	Вчитель української мови і літератури Вчитель додаткової предметної спеціальності (за вибором студента)

## ВСТУП

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації практичної підготовки, системність, безперервність та послідовність змісту і завдань навчальних і виробничих практик спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 14.01 Середня освіта (українська мова і література) освітньої програми 014. 01 Середня освіта (українська мова та література).

Наскрізна програма практичної підготовки складена на основі освітньо-професійної програми (Протокол № 12 від 21.06.2016 р. Вченої ради ЗНУ, зміни до програми протокол № 10 від 26.04.2018 р. Вченої ради філологічного факультету)).

Комплекс навчальних і виробничих практик спрямований на формування умінь, навичок, компетенцій, що відповідають кваліфікації, яку отримує здобувач вищої освіти на кожному освітньому рівні та дає можливість займати відповідні посади

<b>Ступінь вищої освіти</b>	бакалавр
<b>Спеціальність</b>	014 Середня освіта
<b>Предметна спеціальність</b>	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
<b>Освітня програма</b>	Середня освіта (Українська мова і література)
<b>Освітня кваліфікація</b>	Бакалавр середньої освіти. Середня освіта (Українська мова і література) Середня освіта (додаткова предметна спеціальність за вибором студента)
<b>Професійна кваліфікація (за наявності)</b>	Вчитель української мови і літератури Вчитель додаткової предметної спеціальності (за вибором студента)

№ п/п	Вид практики	Обсяг кредитів	Місце проведення практики (організації, підприємства, установи)	Первинна посада, за якою проходить практика	Компетентності, якими повинен оволодіти студент
1.	Навчальна педагогічна практика з основної предметної спеціальності (безвідривна)	6	Запорізькі гімназії № 2 імені Лесі Українки, № 11, № 107;  Запорізькі ЗОШ № 15, 88, 90, 103	Практикант асистент учителя	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки й характеризується комплексністю та невизначеністю умов; здатність вчитися, удосконалювати власне навчання й виконання завдань з високим рівнем автономності; здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію; навички обдумування; дотримання етичних норм;

					<p>здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми й виробляти рішення; цінування різноманіття та мультикультурності; навички роботи з інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, передусім – за допомогою цифрових технологій); критичне осмислення основних світоглядних теорій і принципів у навчанні та професійній діяльності; уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності; уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах; уміння застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху; дотримання етичних норм у комунікації з колегами, учнями й вихованцями та їхніми батьками; уміння організувати комунікацію учнів і вихованців; уміння обдуманно обирати шляхи вирішення непередбачуваних проблем у професійній діяльності; відповідальність за забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності; уміння створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів незалежно від їх соціально-культурно-</p>
--	--	--	--	--	---

					економічного контексту.
2.	Навчальна педагогічна практика з додаткової предметної спеціальності (безвідривна)	6	Запорізькі школи	Практикант асистент учителя	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки й характеризується комплексністю та невизначеністю умов;</p> <p>здатність вчитися, удосконалювати власне навчання й виконання завдань з високим рівнем автономності;</p> <p>здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію;</p> <p>навички обдумування;</p> <p>дотримання етичних норм;</p> <p>здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми й виробляти рішення;</p> <p>цінування різноманіття та мультикультурності;</p> <p>навички роботи з інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, передусім – за допомогою цифрових технологій);</p> <p>критичне осмислення основних світоглядних теорій і принципів у навчанні та професійній діяльності;</p> <p>уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності;</p> <p>уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах;</p> <p>уміння застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого</p>

					<p>шляху; дотримання етичних норм у комунікації з колегами, учнями й вихованцями та їхніми батьками; уміння організувати комунікацію учнів і вихованців; уміння обдуманого обирати шляхи вирішення непередбачуваних проблем у професійній діяльності; відповідальність за забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності; уміння створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.</p>
3	Виробнича педагогічна практика з основної предметної спеціальності	9	Запорізькі гімназії № 2 імені Лесі Українки, № 11, № 107; Запорізькі ЗОШ № 15, 88, 90, 103	Учитель української мови і літератури	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки й характеризується комплексністю та невизначеністю умов; здатність вчитися, удосконалювати власне навчання й виконання завдань з високим рівнем автономності; здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію; навички обдумування; дотримання етичних норм; здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми й виробляти рішення; цінування різноманіття та мультикультурності; навички роботи з інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, передусім – за допомогою цифрових технологій); критичне осмислення основних світоглядних теорій</p>

					<p>і принципів у навчанні та професійній діяльності;</p> <p>уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності;</p> <p>уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах;</p> <p>уміння застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;</p> <p>дотримання етичних норм у комунікації з колегами, учнями й вихованцями та їхніми батьками;</p> <p>уміння організувати комунікацію учнів і вихованців;</p> <p>уміння обдуманого обирати шляхи вирішення непередбачуваних проблем у професійній діяльності;</p> <p>відповідальність за забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності;</p> <p>уміння створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.</p>
4	Виробнича педагогічна практика з додаткової предметної спеціальності	9	Запорізькі школи	Вчитель другої предметної спеціальності	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки й характеризується комплексністю та невизначеністю умов;</p> <p>здатність вчитися, удосконалювати власне</p>

					<p>навчання й виконання завдань з високим рівнем автономності;</p> <p>здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію;</p> <p>навички обдумування;</p> <p>дотримання етичних норм;</p> <p>здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми й виробляти рішення;</p> <p>цінування різноманіття та мультикультурності;</p> <p>навички роботи з інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, передусім – за допомогою цифрових технологій);</p> <p>критичне осмислення основних світоглядних теорій і принципів у навчанні та професійній діяльності;</p> <p>уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності;</p> <p>уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах;</p> <p>уміння застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;</p> <p>дотримання етичних норм у комунікації з колегами, учнями й вихованцями та їхніми батьками;</p> <p>уміння організувати комунікацію учнів і вихованців;</p> <p>уміння обдуманого обирати шляхи вирішення непередбачуваних проблем у професійній діяльності;</p> <p>відповідальність за забезпечення охорони життя і</p>
--	--	--	--	--	---

					здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності; уміння створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.
--	--	--	--	--	--

## МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

### Навчальна педагогічна практика з основної предметної спеціальності (безвідривна):

**Мета:** розвиток професійної культури майбутнього вчителя, формування інтересу до майбутньої освітньої діяльності, підготовка до неї.

#### Завдання практики:

- формувати мотивацію до професійного становлення майбутнього вчителя: розвиток гуманістичної спрямованості у майбутній професійній діяльності; сталого інтересу до професії вчителя; позитивної мотивації до навчання; потреби у самовдосконаленні;
- розвивати потребу когнітивного становлення майбутнього вчителя у збагаченні й поглибленні професійних знань, у розвитку інтелектуальних здібностей та педагогічного мислення;
- сприяти розвитку педагогічних здібностей та формуванню фасилітативних умінь;
- опанувати методиками педагогічних досліджень навчального та виховного процесів, педагогічної діяльності вчителів, взаємодії учнів та вчителів в освітньому процесі;
- розвивати особисті якості вчителя: любові до дітей, громадянськості, колективізму, толерантності, патріотизму, креативності, принциповості, професійної працездатності, відповідальності, інтелігентності, ерудованості, тактовності тощо.

### Навчальна педагогічна практика з додаткової предметної спеціальності:

**Мета:** розвиток професійної культури майбутнього вчителя, формування інтересу до майбутньої освітньої діяльності, підготовка до неї.

#### Завдання практики:

- формувати мотивацію до професійного становлення майбутнього вчителя: розвиток гуманістичної спрямованості у майбутній професійній діяльності; сталого інтересу до професії вчителя; позитивної мотивації до навчання; потреби у самовдосконаленні;
- розвивати потребу когнітивного становлення майбутнього вчителя у збагаченні й поглибленні професійних знань, у розвитку інтелектуальних здібностей та педагогічного мислення;
- сприяти розвитку педагогічних здібностей та формуванню фасилітативних умінь;
- опанувати методиками педагогічних досліджень навчального та виховного процесів, педагогічної діяльності вчителів, взаємодії учнів та вчителів в освітньому процесі;
- розвивати особисті якості вчителя: любові до дітей, громадянськості, колективізму, толерантності, патріотизму, креативності, принциповості, професійної працездатності, відповідальності, інтелігентності, ерудованості, тактовності тощо.



### **Виробнича педагогічна практика з основної предметної спеціальності**

**Мета:** формування психолого-педагогічних навичок та методичної готовності до професійної діяльності майбутніх учителів-філологів.

**Завдання практики:**

- поглиблювати знання студентів, розвивати та удосконалювати уміння, навички з предметів, що визначають зміст практики;
- формувати педагогічні уміння студентів;
- розвивати професійні творчі здібності студентів;
- розвивати професійні дослідницькі здібності студентів;
- створити умови для самоактуалізації й саморозвитку студентів;
- створити умови для професійного самовизначення студентів;
- виявити якісні характеристики індивідуального педагогічного стилю студентів;
- створити діалогічний комунікативний простір у ході практики.

### **Виробнича педагогічна практика з додаткової предметної спеціальності**

**Мета:** формування психолого-педагогічних навичок та методичної готовності до професійної діяльності майбутніх учителів-філологів.

**Завдання практики:**

- поглиблювати знання студентів, розвивати та удосконалювати уміння, навички з предметів, що визначають зміст практики;
- формувати педагогічні уміння студентів;
- розвивати професійні творчі здібності студентів;
- розвивати професійні дослідницькі здібності студентів;
- створити умови для самоактуалізації й саморозвитку студентів;
- створити умови для професійного самовизначення студентів;
- виявити якісні характеристики індивідуального педагогічного стилю студентів;
- створити діалогічний комунікативний простір у ході практики.

## **ЗМІСТ ПРАКТИКИ**

### **Навчальна педагогічна практика (з основної предметної спеціальності (безвідривна); з додаткової предметної спеціальності)**

У зміст діяльності студентів на період практики входить:

- дослідження навчально-виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі, його особливостей; умов, які забезпечують його продуктивність;
- аналіз діяльності вчителя як предметника і вихователя, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між професіоналізмом учителя та продуктивністю діяльності дітей;
- вивчення особливостей дітей певного віку та класного колективу;
- діагностика власного рівня професіоналізму через включення в різні аспекти педагогічної діяльності;
- виконання творчого завдання.

## **Виробнича педагогічна практика (з основної предметної спеціальності та додаткової предметної спеціальності)**

Протягом практики кожен студент повинен:

- виконати завдання з психології та педагогіки;
- ознайомитись з тематичним плануванням уроків в середніх і старших класах;
- скласти графік уроків на період практики;
- відвідувати протягом усієї практики уроки вчителів-предметників та уроки однокурсників, брати участь в обговоренні уроків;
- здійснювати перевірку зошитів учнів;
- провести необхідну кількість уроків (не менше 20);
- провести позакласний захід з предметної спеціальності.

### **КОНТРОЛЬ ЗА ПРОХОДЖЕННЯМ ПРАКТИКИ**

Контроль за роботою студентів під час практики здійснюють:

- *від університету*: методисти від кафедр, керівники практики, які відповідають за організацію практики, завідувачі кафедр, які забезпечують проведення практики, заступник декана філологічного факультету з навчальної роботи, декан філологічного факультету;
- *від бази практики*: керівник практики від бази практики

Види та форми поточного та підсумкового контролю визначаються робочими програмами практик.

### **ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ**

Основними видами звітної документації є звіт студента про проходження практики та щоденник практики. Інші види звітної документації визначаються робочими програмами практик, за пропозиціями випускових кафедр та затверджуються радами факультетів.

### **ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ**

Критерії оцінювання роботи студентів під час проходження практик визначаються робочими програмами практик. Підсумки практик підводяться керівниками практики від кафедр на підставі оцінювання роботи студентів на базах практик, оформлення звітної документації та захисту звітів. Оголошення оцінок за проходження практик відбувається на підсумкових конференціях. Результати практик обговорюються на засіданнях кафедр, науково-методичної та вченої ради філологічного факультету.